

ACTUALITEIT ACTUALITÉ

Wetgeving/Législation

WETBOEK VAN VENNOOTSCHAPPEN

Vereffening – Algemeen

Wet van 2 juni 2006 tot wijziging van het Wetboek van Vennootschappen, teneinde de vereffeningprocedure te verbeteren¹

1. De wet van 2 juni 2006 heeft een aantal ingrijpende wijzigingen aangebracht aan de vereffeningprocedure voor vennootschappen met rechtspersoonlijkheid. In essentie komt het erop neer dat aan de rechtbanken van koophandel een actievere rol wordt toebedeeld en dat er op de griffie een vereffeningdossier wordt aangelegd en bijgehouden.

De wetgever beoogde met de wetwijziging een betere bescherming van de schuldeisers. Deze zouden op heden immers onvoldoende geïnformeerd zijn over de wijze waarop de vennootschap wordt vereffend en over de handelingen die de vereffenaar tijdens de vereffeningprocedure stelt, bijvoorbeeld de wijze waarop de vereffenaar het actief van de vennootschap heeft verkocht en of de bevoorrechte schuldeisers reeds bij voorrang werden betaald².

Hoewel het oorspronkelijke wetsvoorstel enkel betrekking had op deficitaire vereffeningen³, werden de voorgestelde maatregelen uiteindelijk uitgebreid tot alle vereffeningen. Het bleek immers onmogelijk om duidelijke criteria vast te leggen om op het moment van ontbinding potentieel deficitaire van niet-deficitaire vereffeningen te onderscheiden.

2. De rechtbank van koophandel komt voortaan een eerste maal tussen naar aanleiding van de *benoeming* van de vereffenaars⁴. De vereffenaars worden benoemd door de algemene vergadering, doch zij kunnen pas in functie treden na bevestiging van deze benoeming door de rechtbank van koophandel van het arrondissement waar de vennootschap haar zetel heeft op de dag van de ontbinding. De rechtbank oefent controle uit over de persoon van de vereffenaar en gaat met name na of hij “alle waarborgen van rechtschapen-

heid” biedt. Bepaalde strafrechterlijke veroordelingen kunnen een beletsel vormen voor de benoeming.

Een benoeming als vereffenaar is uitgesloten voor wie veroordeeld is wegens de misdrijven die verband houden met de staat van het faillissement opgesomd in de artikelen 489 t.e.m. 490bis Sw., diefstal, valsheid, knevelarij, oplichting, misbruik van vertrouwen, evenals voor de bewaarder, voogd, bestuurder of rekenplichtige die niet tijdig rekening en verantwoording heeft gedaan en niet tijdig heeft afgerekend. Deze uitsluiting geldt voor een termijn van tien jaar te rekenen vanaf het definitieve vonnis van veroordeling, dan wel het uitblijven van het tijdig rekening en verantwoording doen en tijdig afrekenen.

Mag in principe evenmin benoemd worden als vereffenaar, tenzij mits homologatie van de rechtbank: eenieder die failliet werd verklaard zonder rehabilitatie te hebben verkregen, die een gevangenisstraf – zelfs met uitstel – heeft opgelopen wegens een van de strafbare feiten die bedoeld worden in artikel 1 van het K.B. nr. 22 van 24 oktober 1934⁵, wegens een inbreuk op de wet van 17 juli 1975 op de boekhouding van de ondernemingen of op de uitvoeringsbesluiten ervan, of wegens een inbreuk op de fiscale wetgeving.

De zaak wordt bij de rechtbank aanhangig gemaakt bij eenzijdig verzoekschrift overeenkomstig de artikelen 1025 Ger.W. e.v. De rechtbank moet uitspraak doen binnen 24 uur. Het verzoekschrift wordt ingediend door het bevoegde orgaan van de vennootschap of door een advocaat. In dit kader rijst de – in de praktijk niet onbelangrijke – vraag wie juist het bevoegde orgaan van de vennootschap is. Door de ontbinding beschikt de raad van bestuur immers niet langer over zijn wettelijke bevoegdheden. In de prille (notariële) praktijk lijkt het dat hieraan wordt verholpen door de benoeming door de algemene vergadering van een lasthebber *ad hoc*. Dit kan in de algemene vergadering die tot de ontbinding beslist. Andere mogelijkheid is dat dit door de vereffenaar gebeurt als belanghebbende derde in de zin van artikel 184 § 1 zevende lid W. Venn.

Hoe dan ook dient het verzoek te zijn vergezeld van een staat van activa en passiva. De wet bepaalt niets over de actualiteit van die staat of revisorale controle er op, maar ik neem aan

¹ B.S. 26 juni 2006.

² M.v.T., *Parl. St.* Kamer 2004-05, nr. 1906/001, 5.

³ Wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van Vennootschappen, teneinde de vereffeningprocedure van verliesgevende vennootschappen te verbeteren, *Parl. St.* Kamer 2004-05, nr. 1906/001.

⁴ Cf. nieuw art. 184 § 1 W. Venn.

⁵ K.B. nr. 22 van 24 oktober 1934 betreffende het rechterlijk verbod aan bepaalde veroordeelden en gefailleerden om bepaalde ambten, beroepen of werkzaamheden uit te oefenen, B.S. 27 oktober 1934.

dat vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid gebruik zullen maken van dezelfde staat die bij vrijwillige ontbinding hoe dan ook aan de algemene vergadering dient te worden voorgelegd (art. 181 W. Venn.).

3. De *handelingen* die de vereffenaar eventueel heeft gesteld *tussen zijn benoeming door de algemene vergadering en de bevestiging ervan*, worden eveneens aan de beoordeling onderworpen van de rechtbank van koophandel. Deze laatste kan de handelingen met terugwerkende kracht bevestigen, dan wel ze nietig verklaren indien zij kennelijk in strijd zijn met de rechten van derden. De wetgever wil op die manier verhinderen dat de vrijwillige vereffening zou worden misbruikt om te ontsnappen aan een aantal procedures die inherent zijn aan het faillissement, zoals de verdachte periode⁶.

4. De wet van 2 juni 2006 heeft ook de wettelijke verplichtingen inzake *informatieverstrekking over de vereffeningsswerkzaamheden* uitgebreid. Het nieuwe artikel 189bis W. Venn. bepaalt dat de vereffenaars in de zesde en de twaalfde maand van het eerste vereffeningjaar een omstandige staat van de vereffening moeten overmaken aan de griffie van de rechtbank van koophandel van het arrondissement waar de vennootschap haar zetel heeft. De staat dient onder meer de ontvangsten, de uitgaven en de uitkeringen te vermelden, evenals wat nog moet worden vereffend. Vanaf het tweede jaar van de vereffening dient deze staat slechts om het jaar te worden opgesteld.

De omstandige staat van de vereffening wordt bij het *vereffeningsdossier* gevoegd, dat voortaan verplicht voor elke vereffening wordt bijgehouden. Dit dossier bevat naast een afschrift van de vereffeningssstaten tevens de stukken van het vennootschapsdossier, een afschrift van de verslagen opgesteld n.a.v. de ontbinding, uittreksels van de bekendmakingen van de akten betreffende de benoeming en het ontslag van de vereffenaars, van de bekendmakingen n.a.v. de afsluiting van de vereffening en in voorkomend geval een lijst van de homologaties en bevestigingen⁷.

5. De afsluiting van de vereffening geeft eveneens aanleiding tot controle door de rechtbank van koophandel. De vereffenaars moeten een *plan voor de verdeling van de activa* onder de verschillende schuldeisers "voor akkoord" voorleggen aan de rechtbank. Deze kan van de vereffenaar alle dienstige inlichtingen vorderen om de geldigheid van het verdelingsplan te beoordelen⁸.

⁶ Amendement van 31 januari 2006 op het wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van Vennootschappen, teneinde de vereffeningprocedure van verliesgevende vennootschappen te verbeteren, *Parl. St. Kamer* 2005-06, nr. 1906/002, 3 en amendement van 21 februari 2006 op het wetsvoorstel tot wijziging van het Wetboek van Vennootschappen, teneinde de vereffeningprocedure van verliesgevende vennootschappen te verbeteren, *Parl. St. Kamer* 2005-06, 1906/003, 2.

⁷ Cf. nieuw art. 195bis.

⁸ Cf. nieuw art. 190 § 1 *in fine* W. Venn.

6. De wet bevat twee sancties indien de wettelijke verplichtingen tot het opstellen en neerleggen van een omstandige staat van de vereffening en van een plan voor de verdeling van de activa niet worden nageleefd. Op vordering van het Openbaar Ministerie dan wel van elke belanghebbende derde en na de vereffenaar te hebben gehoord, kan de rechtbank overgaan tot de vervanging van de vereffenaar⁹. Bovendien kunnen de vereffenaars die voormelde verplichtingen niet nakomen strafrechtelijk worden gesanctioneerd met een geldboete van vijftig tot tienduizend euro¹⁰.

7. De nieuwe regels inzake de vereffeningprocedure zijn niet alleen van toepassing op de vereffeningen waartoe wordt beslist ná de inwerkingtreding van de wet, doch ook op alle *lopende vereffeningprocedures*. De vereffenaars belast met de vereffeningen die lopen op het ogenblik van de inwerkingtreding van de wet, beschikken over een overgangstermijn van één jaar vanaf de bekendmaking (*i.e.* tot 26 juni 2007) om de nodige maatregelen te nemen om zich te schikken naar haar bepalingen¹¹.

8. De wet van 2 juni 2006 heeft de vereffeningprocedure drastisch gewijzigd. De informatieverstrekking over het verloop van de vereffeningprocedure en het toezicht dat de rechtbanken van koophandel hierover zullen uitoefenen, kunnen ongetwijfeld een nuttig instrument zijn in de strijd tegen frauduleuze vereffeningen. Zo bijvoorbeeld is de sluiting van de vereffening onmiddellijk na de beslissing tot ontbinding voortaan, gezien de verplichte tussenkomst van de rechtbank, niet meer mogelijk. De grote verdienste hiervan is een betere bescherming van de schuldeisers. Echter, het formalistische karakter van de regeling en de toepassing ervan op alle vereffeningen, komt de vlotte afwikkeling van de vereffeningen niet ten goede. De regels inzake de benoeming van de vereffenaar, het bijhouden van een vereffeningssdossier en de controle van het plan voor de verdeling van de activa betekenen een (wellicht aanzienlijke) bijkomende werkbelaasting voor de rechtbanken van koophandel, met mogelijke vertragingen van de procedure tot gevolg. Bovendien mag men niet voorbijgaan aan de verantwoordelijkheid van de rechtbanken bij de controle over het plan van de verdeling van de activa. Een gebrekkige controle zou aanleiding kunnen geven tot een vordering in overheidsaansprakelijkheid door schuldeisers wiens rechten kennelijk miskend zijn door een door de rechtbank goedgekeurde verdeling¹².

⁹ Cf. nieuw art. 184 § 2 W. Venn.

¹⁰ Cf. nieuw art. 196, 5° W. Venn.

¹¹ Art. 7 wet van 2 juni 2006.

¹² De Staat is immers, onder strikte voorwaarden, aansprakelijk voor de schade aan derden veroorzaakt door fouten begaan in het optreden van de rechterlijke macht. Zie Cass. 19 december 1991, *Anca, Arr. Cass.* 1991-92, 364, *J.L.M.B.* 1992, 42, noot F. PIEDBOEUF, *J.T.* 1992, 142, concl. J. VELU, *Pas.* 1992, I, 316, concl. J. VELU, *R.C.J.B.* 1993, 285, noot F. RIGAUD en J. VAN COMPERNOLLE, *R.W.* 1992-93, 396, noot, *T.B.B.R.* 1992, 60, noot A. VAN OEVELEN en Cass. 8 december 1994, *Arr. Cass.* 1994, 1074, *J.L.M.B.* 1995, 387, noot D. PHILIPPE, *J.T.* 1995, 497, noot R.O.D., *R.W.* 1995-96, 180, noot A. VAN OEVELEN.

De beslissingen van de rechtbank ontlasten nochtans de vereffenaars niet van hun aansprakelijkheid voor begane fouten. Zij zijn hiervoor aansprakelijk en een gebrekkig toezicht of een onjuiste beoordeling van de rechter in het kader van de vereffeningprocedure betekent niet dat de dader vrij uit gaat.

Sarah De Geyter
Assistent UGent

CODE DES SOCIÉTÉS

Liquidation – Généralités

Loi du 2 juin 2006 modifiant le Code des sociétés en vue d'améliorer la procédure de liquidation¹³

1. La loi du 2 juin 2006 a apporté un nombre de modifications substantielles à la procédure de liquidation pour les sociétés dotées de la personnalité juridique. En substance, ces modifications signifient qu'un rôle plus actif est attribué aux tribunaux de commerce et qu'un dossier de liquidation est établi et tenu auprès de la greffe.

Le législateur entend avec cette modification législative d'améliorer la protection des créanciers. En effet, ceux-ci seraient à ce jour insuffisamment informés sur le mode de liquidation de la société et sur les actes effectués par le liquidateur pendant la procédure de liquidation, par exemple la manière dont le liquidateur a vendu l'actif de la société et si les créanciers privilégiés ont été remboursés par priorité¹⁴.

Bien que le projet initial de loi ne concernait que les liquidations déficitaires¹⁵, les mesures proposées ont finalement été étendues à l'ensemble des liquidations. Il a en effet été impossible de définir des critères clairs permettant de discerner les liquidations potentiellement déficitaires des liquidations non-déficitaires au moment de la liquidation.

2. Le tribunal de commerce intervient désormais pour la première fois à l'occasion de la *nomination* des liquidateurs¹⁶. Les liquidateurs sont nommés par l'assemblée générale, mais ils n'entreront en fonction qu'après la confirmation de leur nomination par le tribunal de commerce de l'arrondissement où la société a son siège le jour de la dissolution. Le tribunal exerce un contrôle de la personne du liquidateur et vérifie notamment que le liquidateur offre "toutes

les garanties de probité". Certaines condamnations pénales peuvent faire obstacle à la nomination.

Ne peuvent être désignés comme liquidateurs, les personnes qui ont été condamnées pour infraction aux articles 489 à 490bis du Code pénal ou pour vol, faux, concussion, escroquerie ou abus de confiance, ainsi que tout dépositaire, tuteur, administrateur ou comptable, qui n'a pas rendu et soldé son compte en temps utile. Cette exclusion ne peut intervenir que pour autant qu'elle adienne endéans un délai de dix ans, prenant cours à dater d'une décision définitive de condamnation ou de l'absence de reddition et solde de compte en temps utile.

Ne peuvent en principe non plus être nommé comme liquidateur, sauf homologation par le tribunal compétent, les personnes qui ont été déclarées en faillite sans avoir obtenu la réhabilitation et celles qui ont encouru une peine d'emprisonnement, même avec sursis, pour l'une des infractions mentionnées à l'article 1er de l'arrêté royal n° 22 du 24 octobre 1934¹⁷ pour une infraction à la loi du 17 juillet 1975 relative à la comptabilité des entreprises ou à ses arrêtés d'exécution, ou pour une infraction à la législation fiscale.

Conformément aux articles 1025 et suivants du Code judiciaire, le tribunal est saisi par une requête unilatérale. Le tribunal est tenu de statuer dans les 24 heures. La requête est déposée par l'organe compétent de la société ou par un avocat. Dans ce cadre, la question non négligeable dans la pratique se pose de savoir qui est exactement l'organe compétent de la société. Suite à la dissolution, le conseil d'administration ne dispose plus de ses compétences légales. Dans la pratique (notariale) naissante, il semble que l'assemblée générale y a remédié en nommant un mandataire *ad hoc*. Ceci peut se faire par l'assemblée générale qui décide à la dissolution. Cela peut aussi se faire par le liquidateur en sa qualité de tiers intéressé au sens de l'article 184 § 1 septième alinéa du Code des sociétés.

En tout état de cause, il faut que la requête soit accompagnée d'un état de l'actif et du passif. La loi ne prévoit rien quant à l'actualité de cet état ou du contrôle révisoral de cet état, mais je suppose que les sociétés à responsabilité limitée feront usage du même état qui doit être soumis à l'assemblée générale lors de la dissolution volontaire (art. 181 C. soc.).

3. Le tribunal statue également sur les *actes* que le liquidateur a éventuellement accomplis *entre sa nomination par l'assemblée générale et la confirmation de cette nomination*. Il peut confirmer ces actes de manière rétroactive, ou les annuler s'ils constituent une violation manifeste des droits de tiers. De cette manière, le législateur attend prévenir que la liquidation volontaire serait abusé afin d'échapper à un

¹³. M.B. 26 juin 2006.

¹⁴. Exposé des motifs, *Doc. parl.* Chambre 2004-05, n° 1906/001, 5.

¹⁵. Proposition de loi modifiant le Code des sociétés en vue d'améliorer la procédure de liquidation des sociétés déficitaires, *Doc. parl.* Chambre 2004-05, n° 1906/001.

¹⁶. Cf. nouvel art. 184 § 1 C. soc.

¹⁷. A.R. n° 22 du 24 octobre 1934 relatif à l'interdiction judiciaire faite à certains condamnés et aux faillis d'exercer certaines fonctions, professions ou activités, M.B. 27 octobre 1934.